

Energetska Efikasnost

u udruženjima
općina
- EeMA

**MAPE PUTA ZA OBLAST ODRŽIVE UPORABE ENERGIJE
ZA SAVEZE LOKALNIH SAMOUPRAVA U ZEMLJAMA
JUGOISTOČNE EUROPE**

Dio 2

ISKORISTITE NA NAJBOLJI NAČIN PRISTUPANJE SPORAZUMU GRADONAČELNIKA (SG)

Energetska Efikasnost

u udruženjima
općina - EeMA

*MAPA PUTA ZA OBLAST ODRŽIVE UPORABE ENERGIJE ZA
SAVEZE LOKALNIH SAMOUPRAVA U ZEMLJAMA
JUGOISTOČNE EUROPE*

Dio 2

ISKORISTITE NA NAJBOLJI NAČIN PRISTUPANJE SPORAZUMU GRADONAČELNIKA (SG)

Urednice

M.Sc.Vesna Kolega, Dipl. Ing.
M.Sc. Dubravka Bošnjak, Dipl.Oec.

Autor

M.Sc. Vesna Kolega, Dipl.Ing.

Asocijacije općina – partneri na Projektu EeMA

Zajednica opština Crne Gore

Koordinator projekta, Ivana Lačević, Dipl. Polit.

Zajednica jedinica lokalne samouprave Republike Makedonije

Koordinator projekta, Aleksandar Arsovski, Dipl. Ing.

Asocijacija Kosovskih opština

Koordinator projekta, Salvador Elmazi, Dipl. Ing.

Savez opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine

Koordinator projekta, Jelena Bašić, Dipl. Ing.

Savez opština i gradova Republike Srpske

Koordinator projekta, Predrag Pajić, Dipl. Oec.

Stalna konferencija gradova i opština - savez gradova i opština Srbije

Koordinator projekta, Mr.Sc. Aleksandar Popović, Dipl. Ing.

GIZ - ORF EE i ORF MMS tim

M.Sc.Dubravka Bošnjak, Dipl.Oec. Project Manager

Ilija Sazdovski, Dipl.Ing. Country Coordinator, Makedonia

Avni Sfishta, Dipl.Ing. Country Coordinator, Kosovo

JasnaSekulović, Dipl.Bio. Project Manager and Country Coordinator, Crna Gora

Sanela Veljkovski, Dipl.Ing. Country Coordinator, Srbija

Emina Durmo, M.A./LL.M., Adviser for Gender Equality/Gender Mainstreaming

Grafički i tekst dizajn

Dario Pejčinović, student

Tamara Čolović, student

Izdavač

Deutsche Gesellschaft für

Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Open Regional Funds for South-East Europe– Energy Efficiency & Modernisation of Municipal Services

Registered offices

Bonn and Eschborn, Germany

GIZ Regional office Sarajevo, Zmaja od Bosne 7-7a,

Importanne Centar 03/IV

71 000 Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

T+ 387 33 957 500 F + 387 33 957 501

GIZ-BosnienHerzegowina@giz.de

www.giz.de/regional-funds-southeasteurope

On behalf of the

German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ) and
Swiss Development Cooperation (SDC)

Odgovoran

Johannes Elle, Dipl. Ing.

Izjava o odricanju odgovornosti

Informacije, interpretacije i zaključci u ovoj brošuri predstavljaju mišljenja autora i ne odražavaju nužno stajalište Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

PREDGOVOR

Zemlje Jugoistočne Europe u mnogim aspektima prolaze izazovnu tranziciju. Prema tome, logično je da vodeći cilj bude razvoj stabilnih i prosperitetnih društava, koja čine vitalni dio europske obitelji.

Energetska učinkovitost čini opipljivim velike zahtjeve i izuzetne mogućnosti pojma "tranzicija". Prilično neučinkovita uporaba energije u zemljama Jugoistočne Europe će proširiti raskorak između njih i ekonomski i socijalno uspješnih društava u Europi. Usvajanje pristupa održivije uporabe energije predstavljajući važan kamen temeljac u izgradnji prosperitetnog društva koje napreduje ka centralnom krugu europske obitelji.

Općine imaju ključnu ulogu u procesu tranzicije ka prosperitetnim društvima. One predstavljaju lokalne zajednice na čijoj osnovi su izgrađene države. Istovremeno, energetska učinkovitost je opipljiva lokalna tema: u objektima lokalnih uprava, u kućanstvima obitelji, u radu lokalnih poduzeća ili na ulicama općine.

Sve veći broj općina Jugoistočne Europe ima volju da krene putem ka "održivoj energiji" i da se uključi u pozitivnu tranziciju. Prema tome, ova tema postaje sve značajnija za njihove općinske saveze: za razmjenu iskustava njihovih članova i za širenje dobrih pristupa koji se odmah mogu primijeniti, kao i za zastupanje praktičnih ideja kako poboljšati okvirne uvjete za općine u odnosu na nacionalne donosioce politika i vlade.

Savezi lokalnih samouprava Jugoistočne Europe su preko radne grupe NALAS-a za energetska učinkovitost zatražile od GIZ-ovih Otvorenih regionalnih fondova za Jugoistočnu Europu (ORF), "Modernizacija općinskih službi" i "Energetska učinkovitost" da ih podrže u jačanju njihove uloge u poticanju održive uporabe energije. Savezno ministarstvo za ekonomsku suradnju Njemačke (BMZ), koje je financiralo i pokrenulo projekat, i Švicarska razvojna suradnja (SDC) odobrili su ORF regionalni projekat "Energetska efikasnost u udruženjima općina". U jesen 2014. godine je u okviru projekta započeta realizacija četiri radna paketa o učenju među kolegama, pilot projektima koji se mogu ponavljati, kapacitetima za političko lobiranje i o izradi mapa puta za saveze lokalnih samouprava o načinu poduzimanja radnji za provođenje aktivnosti u pravcu održive uporabe energije.

Ova Mapa puta je urađena u procesu konsultacija između uključenih saveza lokalnih samouprava iz Jugoistočne Europe na regionalnoj razini. Urađena je na osnovu njihovih iskustava iz prethodnih aktivnosti i sadrži olakšice za njihove buduće misije.

Očekujemo da će se ova Mapa puta koristiti kao smjernica za buduće angažovanje saveza lokalnih samouprava i općina. Dalje, nadamo se da će ona poslužiti kao dobra onova za dalji dijalog i promišljanje relevantnih zainteresiranih strana u zemljama Jugoistočne Europe u pogledu načina za razvitak njihovih struktura za uspješno provođenje politika održive energije u pravcu razvoja prosperitetnih društava.

Johannes Elle
GIZ ORF EE

Christophe di Marco
GIZ ORF MMS

UVOD

Regionalni projekat "Energetska efikasnost u udruženjima općina - EeMA" podržava suradnju između saveza lokalnih samouprava sa područja Jugoistočne Europe. Svi partneri su izrazili spremnost za jačanje suradnje u oblasti energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije i za davanje doprinosa smanjenju potrošnje energije, povećanju energetske učinkovitosti i smanjenju emisije ugljika.

Svrha regionalne suradnje je razmjena znanja i iskustava u oblasti uvođenja mjera za jačanje energetske učinkovitosti i smanjenje emisije CO₂. Promocija i podizanje svijesti javnosti o energetske učinkovitosti i zajednički nastupi na regionalnim i međunarodnim događajima će naglasiti ulogu saveza lokalnih samouprava. Prednost predstavlja promoviranje uloge saveza u oblasti energetske učinkovitosti na lokalnoj razini kroz pružanje pomoći članovima - gradovima i općinama.

Svrha Projekta je pružanje pomoći i podrške u osnivanju mreže i pružanje pomoći u provođenju mjera koje su definirane konceptom projekta. Projekat se provodi kroz četiri radna paketa, koji obuhvataju:

- izradu mapa puta za izgradnju kapaciteta lokalnih samouprava za pripremu i provođenje lokalnih strategija/politika u oblasti energetske učinkovitosti;
- uspostavljanje mentorstva i učenja između ravnopravnih partnera (peer to peer) tj. između saveza lokalnih samouprava i općina koje učestvuju u planiranju ili provođenju lokalnih energetskih planova i ostalih planova i programa koji se tiču energetske učinkovitosti i održive uporabe energije;
- razvoj pilot projekata za općine kroz podršku saveza lokalnih samouprava, uz primjenu modela optimizacije troškova; i
- podržavanje političkog dijaloga između saveza lokalnih samouprava i centralne vlasti.

Mape puta i strategije su vrlo često namijenjene usmjeravanju procesa u provođenju promjena, koje zahtijevaju podršku svih uključenih strana. Ova Mapa puta je posebna vrsta strateškog plana koji daje prijedlog aktivnosti koje savezi lokalnih samouprava u državama Jugoistočne Europe mogu poduzeti u cilju proaktivnog pružanja podrške razvoju energetski održivih općina u zemljama Jugoistočne Europe kao i integriraju načela rodne ravnopravnosti, kao tematske oblasti, u energetske učinkovitost.

Konačni rezultat zajedničkog rada svih partnera na projektu je *Mapa puta za oblast održive uporabe energije za saveze lokalnih samouprava u zemljama Jugoistočne Europe*, koja je podijeljena na dva dijela. Prvi dio se fokusira na izazove, barijere i koristi u složenom procesu razvoja energetski održivih općina u zemljama Jugoistočne Europe. Drugi dio je u cjelosti posvećen preduvjetima, uvjetima i prednostima pristupanja Sporazumu gradonačelnika EU.

Želimo da zahvalimo svima koji su pružili aktivnu podršku i podatke za izradu mapa puta.

Vesna Kolega

Dubravka Bošnjak

SADRŽAJ

PREDGOVOR	3
UVOD	4
SLIKE	6
SKRAĆENICE	7
SPORAZUM GRADONAČELNIKA (SG)	8
KORISTI OD SPORAZUMA GRADONAČELNIKA ZA OPĆINE U ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EUROPE: ZAŠTO PRISTUPITI SG?	9
KAKO PRISTUPITI SPORAZUMU GRADONAČELNIKA?	10
KANCELARIJA SPORAZUMA GRADONAČELNIKA (KSG)	13
Služba za pomoć Kancelarije Sporazuma gradonačelnika (KSG)	13
Služba za medije Kancelarije Sporazuma gradonačelnika	15
INICIJATIVA SPORAZUMA GRADONAČELNIKA U 2015. GODINI – USPJEŠNA PRIČA!	16
AKCIONI PLAN ZA ODRŽIVU UPORABU ENERGIJE GRADA/OPĆINE (SEAP)	20
Što je Akcioni plan za održivu uporabu energije (SEAP) grada/općine?	20
Kako uraditi Akcioni plan za održivu uporabu energije (SEAP) općine?	21
Prihvatanje i realizacija Akcionog plana za održivu uporabu energije	26
Monitoring i izvještavanje o realizaciji SEAP-a	26
ORGANIZACIONA STRUKTURA SPORAZUMA GRADONAČELNIKA U GRADU/OPĆINI	28
ULOGA SAVEZA LOKALNIH SAMOUPRAVA U SPORAZUMU GRADONAČELNIKA	30

SLIKE

SLIKA 1: Svečano potpisivanje Sporazuma gradonačelnika 24. juna 2013. godine u velikoj sali Europskog parlamenta u Briselu.....	8
SLIKA 2: Šema realizacije SG.....	11
SLIKA 3: 3 glavna koraka SG	12
SLIKA 4: Šema realizacije 3 glavna koraka SG.....	12
SLIKA 5: Pokazatelji značaja SG	16
SLIKA 6: Šema realizacije SEAP-a	21
SLIKA 7: Priručnik EK za izradu SEAP-a	22
SLIKA 8: Referentni inventar emisije CO2 (BEI).....	24
SLIKA 9: Prikaz procesa izvještavanja o SEAP-u u skladu sa Smjernicama za izvještavanje o Akcionom planu za održivu energiju i monitoring.....	27
SLIKA 10: Članovi SG u zemljama Jugoistočne Europe	30

SKRAĆENICE

SG - Sporazum gradonačelnika

KSG - Kancelarija Sporazuma gradonačelnika

ALS - Savez lokalnih samouprava

JIE - Jugoistočna Europa

SEAP - Akcioni plan za održivu uporabu energije

RIE - Referentni inventar emisije CO₂

ZIC - Zajednički istraživački centar Europske komisije

EE - Energetska učinkovitost

OEI - Obnovljivi izvori energije

nZEB - Gotovo nulti energetski objekat

OLU - Organ lokalne uprave

EOR - Energetski održiv razvoj

SPORAZUM GRADONAČELNIKA (SG)

Dana 29. siječnja 2008. godine Europska komisija je pokrenula izuzetno široku inicijativu sa ciljem povezivanja gradonačelnika/gradonačelnica europskih gradova i općina u stalnu mrežu podrške za borbu protiv globalnog zagrijavanja i klimatskih promjena kroz energetske održiv razvoj gradova i općina širom Europe.

Može se reći da je Sporazum gradonačelnika (SG) odgovor naprednih europskih gradova na izazove globalnih klimatskih promjena, kao i to da je prva i najambicioznija inicijativa Europske komisije koja je usmjerena direktno na aktivnu uključenost i trajno učešće nadležnih organa grada/općine u borbi protiv globalnog zagrijavanja.

Potpisivanjem Sporazuma gradonačelnici se obvezuju da će primijeniti brojne mjere energetske učinkovitosti, koje će na kraju dovesti do smanjenja emisija CO₂ u njihovim gradovima/općinama za više od 20% do 2020. godine, kako se traži Prijedlogom europske politike za energetiku iz 2007. godine.

Do kraja veljače 2015. godine Sporazum su potpisala 6.262 grada (broj stanovnika – 196.326.037), a interesovanje drugih gradova za pristupanje Sporazumu je izuzetno veliko. Zanimljivo je napomenuti da se ova inicijativa proširila van europskih granica i raširila se na cijeli svijet. Osim više od 6.100 europskih gradova i općina, Sporazum su potpisali i gradonačelnici općina iz Argentine, Alžira, Tunisa, Novog Zelanda, Jermenije, Palestinskih teritorija, Maroka, itd. Što se tiče europskih zemalja, najviše gradova članova je iz Italije (3.032) i Španije (1.465).

SLIKA 1: Svečano potpisivanje Sporazuma gradonačelnika 24. lipnja 2013. godine u velikoj sali Europskog parlamenta u Briseluu

KORISTI OD SPORAZUMA GRADONAČELNIKA ZA OPĆINE U ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EUROPE: ZAŠTO PRISTUPITI SG?

Generalno, postoji dosta koristi za zajednice koje pristupaju Sporazumu gradonačelnika i pripremaju Akcione planove za održivu uporabu energije (SEAP).

Pristupanjem Sporazumu gradonačelnika, sa jedne strane, i izradom Akcionih planova za održivu uporabu energije, sa druge strane, zajednice će zasnovati svoj energetske održiv razvitak na uporabi obnovljive energije, mjerama energetske učinkovitosti i zaštiti životne sredine.

Koristi za općine koje se ostvaruju pristupanjem SG i izradom SEAP-a

- Na osnovu rezultata detaljne analize energije u različitim objektima u sektoru energije u lokalnoj zajednici (kućanstva, javni objekti, privredni objekti, itd.), identificiraće se konkretni energetske projekti čija realizacija će dati najbolje rezultate uz najmanja ulaganja i najkraći period otplate.
- Omogućavanje donošenja odluka o pokretanju i realiziranju pojedinačnih energetske projekata.
- Uspješno podnošenje zahtjeva za dostupna sredstva na nacionalnoj razini i na razini EU - jedna od važnih komponenti SEAP-a je detaljan opis svih fondova kod kojih se svaki projekat može kandidovati (budžet zajednice bi trebalo da bude zadnja opcija ukoliko nema drugih dostupnih izvora finansijskih sredstava).
- Detaljan opis identificiranih energetske projekata u lokalnoj zajednici (finansijskih i vremenski okvir realiziranja, nosioci, očekivana ušteda i odgovarajuće smanjenje emisije CO₂, mogući izvori financiranja, itd.) omogućava brzo donošenje ispravnih odluka, kao i pravovremenu izradu projektne dokumentacije za prijavljivanje na dostupne tendere za dobijanje finansijskih resursa.
- Kroz uspješno umrežavanje sa drugim zajednicama potpisnicama SG zajednica će biti upoznata sa pozitivnim iskustvima i najboljim praksama u Europskoj uniji i biće stalno uključena u najsuvremeniju tehnologiju i optimalna rješenja koja za cilj imaju razvoj energije.
- Kontinuirana uspješna realizacija projekata SEAP koristiće svim stanovnicima lokalne zajednice u vidu otvaranja radnih mjesta, poboljšanja kvaliteta životne sredine i zraka, itd.

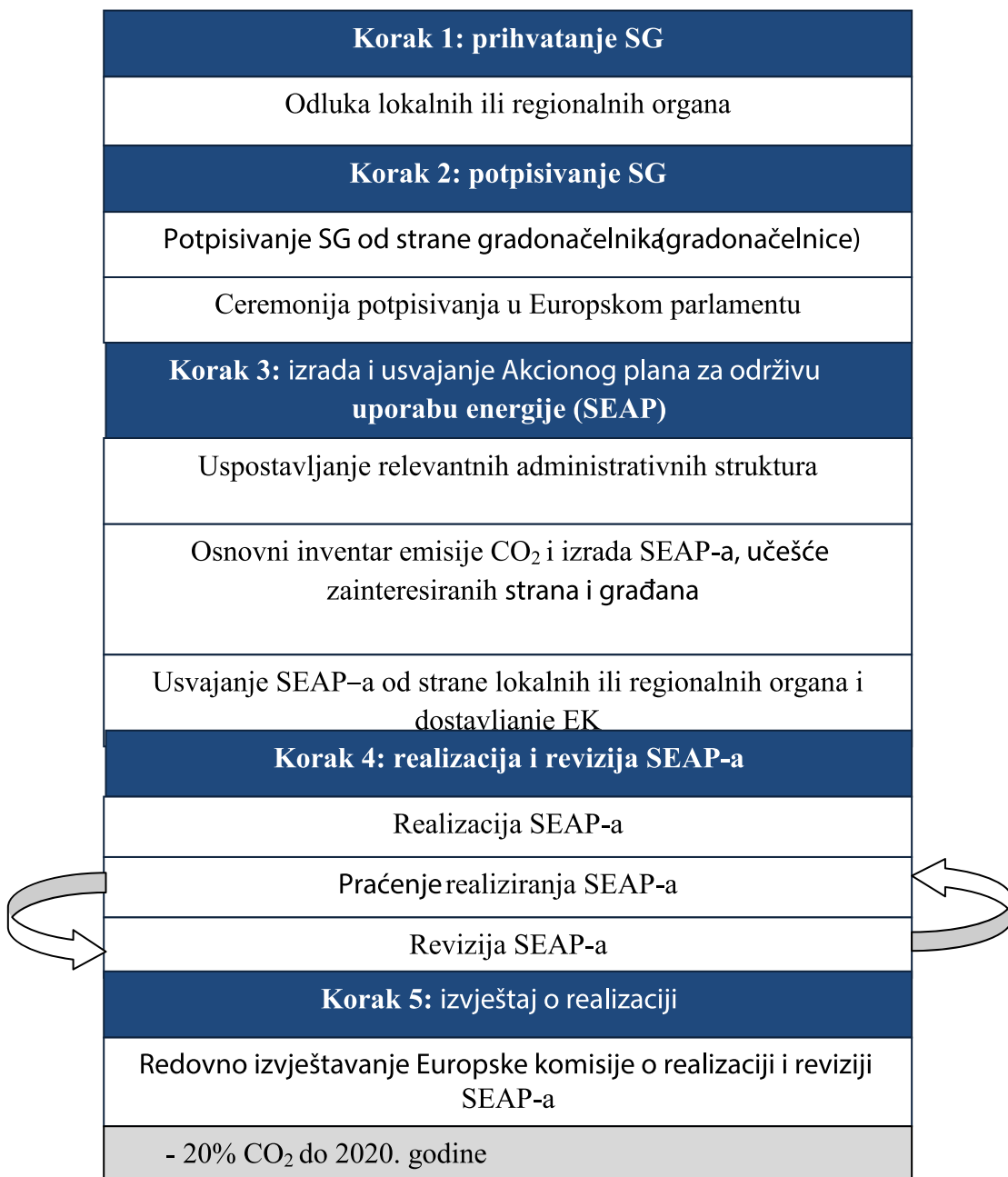
Može se zaključiti da će pristupanje Sporazumu gradonačelnika i izrada SEAP-a postaviti temelje za budući energetske održiv razvoj lokalne zajednice, na osnovu sistematskog planiranja energije, kontinuirane uporabe finansijskih resursa iz dostupnih fondova, uporabe obnovljive energije, realiziranja mjera energetske učinkovitosti i zaštite životne sredine i prirode.

KAKO PRISTUPITI SPORAZUMU GRADONAČELNIKA?

Jednostavna procedura pristupanja Sporazumu gradonačelnika

- Gradska/općinska administracija podnosi prijedlog za pristupanje Sporazumu gradonačelnika gradskom/općinskom vijeću ili odgovarajućem organu koji je nadležan za donošenje odluka, a koji čine izabrani predstavnici ili koji je formiran od izabranih predstavnika;
- U skladu sa Sporazumom koji je odobrilo gradsko/općinsko vijeće ili odgovarajući organ koji je odgovoran za donošenje odluka, a koji čine izabrani predstavnici ili koji je formiran od izabranih predstavnika, gradonačelnik(gradonačelninica)/načelnik(načelnica) općine potpisuje obrazac za pristupanje;
- Obrazac za pristupanje treba postaviti na zvaničnu internet stranicu Sporazuma gradonačelnika (www.eumayors), nakon čega se grad/općina unosi na javnu listu potpisnika Sporazuma gradonačelnika.

Šema realiziranja Sporazuma gradonačelnika (SG)

SLIKA2: Šema realiziranja SG

3 glavna koraka SG

KORAK 1:

Potpisivanje Sporazuma gradonačelnika

KORAK 2:

Izrada i podnošenje Akcionog plana za održivu uporabu energije (SEAP)

KORAK 3:

Izrada i podnošenje izvještaja o aktivnostima i realiziranju SEAP-a

SLIKA 3: 3 glavna koraka SG

SLIKA 4: Šema realiziranja 3 glavna koraka SG

URED SPORAZUMA GRADONAČELNIKA (KSG)

U cilju pružanja podrške potpisnicima Sporazuma, Europska komisija je formirala Ured sporazuma gradonačelnika (USG). Najznačajnije aktivnosti Ureda su usvajanje tehničkih smjernica i pružanje pomoći u promoviranju određenog projekta grada/općine, mjerenja ili programa energetske učinkovitosti. Ured takođe koordinira odnose sa drugim relevantnim zainteresiranim stranama, kao što su organizacije za podršku lokalnim upravama (savezi lokalnih samouprava) i lokalne ili regionalne agencije za energetiku.

Služba za pomoć Ureda Sporazuma gradonačelnika (KSG)

Jedna od veoma važnih aktivnosti Ureda je pružanje ekspertске pomoći u procesu pristupanja inicijativi Sporazuma gradonačelnika i davanje smjernica u ispunjavanju obveza definiranih Sporazumom.

Potpisnici mogu postaviti pitanja u vezi sa Sporazumom gradonačelnika na zvaničnu internet stranicu Sporazuma (http://www.eumayors.eu/about/contact_en.html) odabirom kategorije koja najbolje oslikava prirodu njihovih zahtjeva.

Korisne internet stranice Sporazuma gradonačelnika

Opšta pitanja o inicijativi Sporazuma gradonačelnika

http://www.eumayors.eu/about/general-inquiry-about-the-Covenant_en.html

Tehnička pitanja o izradi i realizaciji SEAP-a

http://www.eumayors.eu/about/technical-inquiry_en.html

Pitanja o događajima

http://www.eumayors.eu/about/inquiry-about-events_en.html

Pitanja o oglašavanju u medijima

http://www.eumayors.eu/about/press-inquiry_en.html

Zainteresirani za pristupanje Sporazumu gradonačelnika

http://www.eumayors.eu/about/interested-to-join-the-covenant-of-mayors_en.html

Zainteresirani za poziciju koordinatora ili pristalice Sporazuma gradonačelnika

http://www.eumayors.eu/about/interested-to-become-a-covenant-coordinator-supporter_en.html

Ured Sporazuma gradonačelnika je u suradnji sa Zajedničkim istraživačkim centrom Europske komisije pripremio niz materijala i priručnika kako bi pomogao u ispunjavanju zadataka iz Sporazuma gradonačelnika:

- Priručnik *Kako uraditi Akcioni plan za održivu uporabu energije* nalazi se na internet stranici http://www.eumayors.eu/support/library_en.html od listopada 2009. Ovaj priručnik pruža praktične smjernice i korisne prijedloge metodologija, instrumenata i alati za izradu Akcionog plana i Referentnog inventara emisije.
- *Smjernice za izvještavanje o Akcionom planu za održivu uporabu energije i monitoringu* nalaze se na internet stranici http://www.eumayors.eu/support/library_en.html od srpnja 2014.
- Brošura o Akcionom planu i Referentnom inventaru emisije takođe se nalazi na internet stranici Sporazuma gradonačelnika: http://www.eumayors.eu/support/library_en.html.
- Na onovu praktičnih iskustava, brošura daje prijedloge u vezi sa postepenim ispunjavanjem obveza iz Sporazuma gradonačelnika.
- Grupa često postavljanih pitanja (FAQ), http://www.eumayors.eu/support/faq_en.html, redovno se ažurira i donosi pitanja vezana za inicijativu Sporazuma i zahtjeve.
- Kutak za potpisnike Sporazuma je ograničeni prostor na internet stranici Sporazuma gradonačelnika <http://members.eumayors.eu/>, koji nudi mogućnost razmjene informacija sa svim potpisnicima Sporazuma i veću izloženost nekih potpisnika Sporazuma kroz posebne linkove. Najbolji projekti su navedeni na internet stranici u cilju pružanja uvida u najbolje strategije, aktivnosti i rezultate.
 - Privatni profil grada omogućava unošenje i ažuriranje onovnih informacija i ključnih podataka o gradu/općini (datum pristupanja, kontakt podaci, logo, link za internet stranicu, itd.).
 - Obrasci za SEAP i monitoring u formi predložene strukture koja definira dugoročnu viziju energetskog razvoja grada predstavljaju izvještaje o rezultatima inventara emisije i ključne elemente SEAP-a. Zajedno sa jasnim smjernicama za popunjavanje, daju praktične smjernice i jasne preporuke o tome kako uraditi i pratiti SEAP i kako provesti mjere. Obrasci za SEAP i monitoring (PDF format), kao i radna verzija (u Excel formatu), nalaze se na http://www.eumayors.eu/support/library_en.html.

Ured Sporazuma gradonačelnika organizuje tematske radionice i druge događaje u cilju pružanja dodatnih informacija i podrške potpisnicima i organizacijama koje pružaju podršku lokalnim samoupravama u ispunjavanju obveza.

Služba za medije Ureda Sporazuma gradonačelnika

Ured Sporazuma gradonačelnika takođe pruža podršku u promoviranju lokalnih aktivnosti na razini Europe na jedan od sljedećih načina:

- Trenutni događaji na razini pojedinačnih lokalnih samouprava, ili na razini Europe, objavljuju se na internet stranici Sporazuma gradonačelnika (tematske radionice, godišnja ceremonija Sporazuma gradonačelnika i drugi događaji).
- Izrada zajedničkih promotivnih materijala koji se mogu preuzeti sa internet stranice Sporazuma gradonačelnika (brošure, bilteni, itd.).
- Pružanje smjernica i najboljih praksi u vezi sa organizacijom lokalnih energetske dana (u suradnji sa Europskom kampanjom za održivu energiju).

INICIJATIVA SPORAZUMA GRADONAČELNIKA U 2015. GODINI – USPJEŠNA PRIČA!

NAJBOLJI POKAZATELJI ZNAČAJA SG

- Broj potpisnika SG - 6262
- Broj dostavljenih SEAP - 4471
- Broj koordinatora Sporazuma- 166
- Broj pristalica Sporazuma- 99

SLIKA 5: Pokazatelji značaja SG

Sporazum gradonačelnika je inicijativa koja se stalno unapređuje, konstantno usklađujući svoje metode i procese na onovu mišljenja koje daje njegova sve veća zajednica. U proteklih nekoliko godina, Ured Sporazuma gradonačelnika i Zajednički istraživački centar su naročito aktivni u oblasti revidiranja i unapređenja postojećih procedura u cilju boljeg predstavljanja potreba potpisnika.

Uspjeh bez presedana ...

6,200 potpisnika

53 države

196 million građana

4,500 akcionih planova održive energije

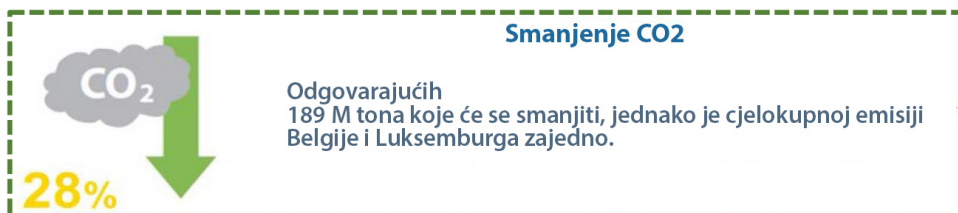
300 izvještaja o monitoringu

Odluke Ureda Sporazuma gradonačelnika za 2015. godinu

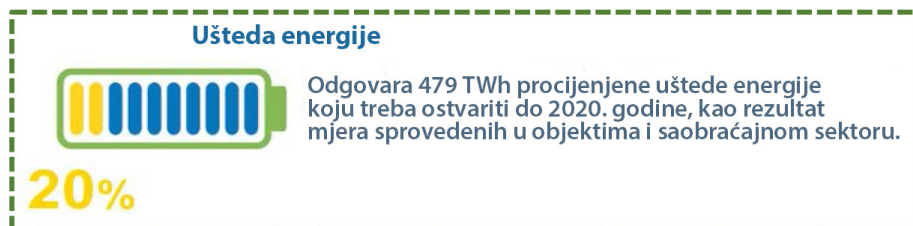
- Predstavljanje pokazatelja učinka,
- Unapređenje online platforme i pojednostavljivanje administrativnih procedura,
- Obezbeđivanje transparentnog procesa,
- Pojednostavljivanje online izvještavanja,
- Obezbeđivanje bržeg davanja mišljenja - Online, na vrijeme!
- Olakšavanje praćenja napretka,
- Pružanje smjernica specifičnih za pojedinačnu zemlju.

Postojeća internet stranica "Sporazum u brojkama" upotpunjena je sljedećim brojkama i pokazateljima učinka (npr., cilj prosječnog smanjenja CO₂; očekivana ušteda energije i smanjenje emisije CO₂ do 2020. godine u ključnom sektoru) kako bi se pružio uvid u uticaj Sporazuma u cjelini.

Extranet Sporazuma će se i dalje unapređivati sa više automatizovanih elemenata. Na primjer, produženje roka za dostavljanje SEAP-a sada se može tražiti putem posebnog obrasca koji se nalazi u profilima gradova/općina potpisnika i koordinatora. Redefinirana su i pravila za odobravanje takvih produženja.

Informacije o tome da li potpisnice poštuju svoje obveze javno su dostupne u njihovim pojedinačnim profilima i na extranetu Sporazuma. Dodat je novi status koji označava potpisnice koje kasne u procesu i, prema tome, privremeno su "na čekanju".

Ured za Sporazum gradonačelnika stalno nastoji da unaprijedi i poboljša ergonomiju extraneta, da olakša proces dostavljanja SEAP-a i svede prepreke/teškoće potpisnika na najmanju mjeru.

Lokalna proizvodnja energije

18%

Odgovara 133 TWh lokalno proizvedene energije, uglavnom iz CHP, PV i energije vjetra. To će doprinijeti da se iz lokalne proizvodnje energije zadovolji 18% budućih potreba potpisnika za energijom.

Ured za Sporazum gradonačelnika i Zajednički istraživački centar su razvili proces izvještavanja za potrebe praćenja realiziranja SEAP-a. Ovaj postupak je potpomognut online modelom (koji je sličan modelu koji se koristi kao dio procesa dostavljanja SEAP-a) i prati ga sveobimani dokument sa uputama pod nazivom **Smjernice za izvještavanje o održivom Akcionom planu i monitoringu (u daljem tekstu: "Smjernice")**. Odabrana grupa praktičara (sačinjena od eksperata/ekspertica za energetiku koji su aktivni kao potpisnici Sporazuma, koordinatori ili pristalice) pozvana je da učestvuje u procesu izrade i da obezbijedi da novi model daje bolji odgovor na potrebe gradova potpisnika. Model za monitoring i uputstva su objavljeni 4. srpnja 2014.godine.

Ured se već povezao sa grupom nacionalnih eksperata/ekspertica u cilju dalje decentralizacije rada službe za pomoć i obezbjeđivanja veće dosljednosti sa nacionalnim i regionalnim procesima. Zahvaljujući njihovom učešću, objavljene su posebne brošure za Austriju, Mađarsku, Republiku Češku, Slovačku i Poljsku (na engleskom jeziku i jeziku države) kako bi se pružio dublji uvid u nacionalni kontekst/politike energetike i bolje promovirali uspješni primjeri, kao i prateći metodološki instrumenti i finansijski resursi dostupni u svakoj zemlji.

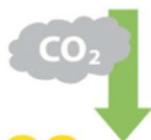
Danas

Emisija u gradovima potpisnicima je ekv. 5.4 tona CO₂ po glavi stanovnika.

Više od polovine utrošene energije otpada na zgrade, a gotovo jedna trećina na saobraćaj.

188

Smanjenje ekv. 188 m. tona, što znači da je cilj smanjenje od 28%.

133

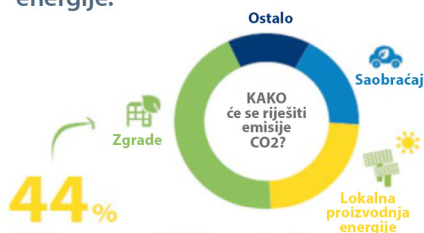
Lokalno treba proizvesti 133 TWh, što će doprinijeti da se iz lokalne proizvodnje zadovolji 18% buduće potrebe za energijom.

Do 2020.

20%

20% ukupne potrošnje energije treba pokriti iz lokalno proizvedene energije.

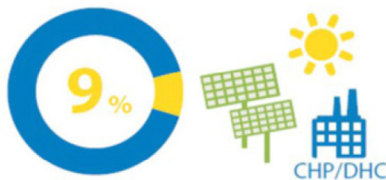
44%

44% ukupnog smanjenja CO₂ će proisteći iz aktivnosti u zgradama.

19

Potrošnja finalne energije u gradovima potpisnicima iznosi 19 MWh po glavi stanovnika.

9% ukupne potrošnje energije se pokriva lokalno proizvedenom energijom.

AKCIONI PLAN ZA ODRŽIVU UPORABU ENERGIJE GRADA/OPĆINE (SEAP)

Što je Akcioni plan za održivu uporabu energije (SEAP) grada/općine?

Akcioni plan za održivu uporabu energije (SEAP) je najznačajniji dokument koji, na osnovu prikupljenih podataka o trenutnom stanju, identificira i pruža precizne i jasne smjernice za realizaciju projekata i provođenje mjera energetske učinkovitosti i uporabu obnovljivih izvora energije na razini grada, što dovodi do smanjenja emisije CO₂ za više od 20% do 2020. godine.

Potpisivanjem Sporazuma, gradonačelnici (gradonačelnice) se obvezuju na izradu Akcionog plana za održivu uporabu energije, koji se mora dostaviti Europskoj komisiji u roku od godinu dana.

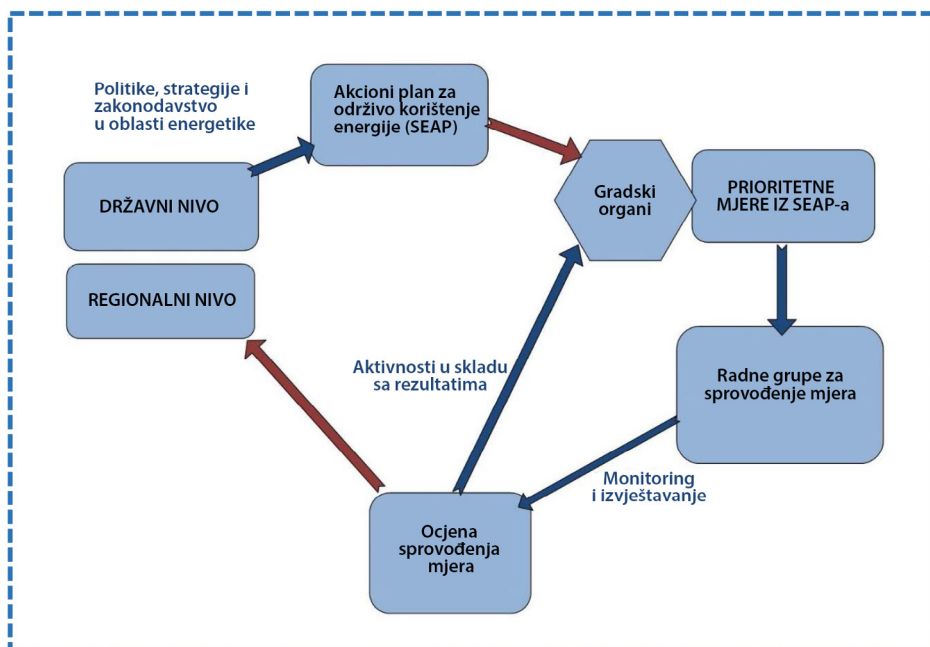
Ključni ciljevi izrade i realiziranja SEAP

- Smanjenje emisije CO₂ u sektoru građevinarstva, saobraćaja i javne rasvjete kroz provođenje mjera energetske učinkovitosti, kroz uporabu obnovljivih izvora energije, upravljanje potrošnjom, edukacijom, itd.
- Maksimalan doprinos bezbjednosti i raznolikosti gradskog snabdijevanja energijom.
- Smanjenje potrošnje energije u sektoru građevinarstva, saobraćaja i javne rasvjete.
- Povećanje udjela energije dobivene iz obnovljivih izvora.
- Omogućavanje transformacije urbanih područja u ekološki održiva područja.

SEAP se fokusira na dugoročnu transformaciju energetske sustava u gradovima/općinama i pruža mjerljive ciljeve za smanjenje potrošnje energije i povezane emisije CO₂.

Obveze iz SEAP-a važe za cijelo područje grada/općine, uključujući javni i privatni sektor. SEAP definira mjere i aktivnosti u sektoru građevinarstva, saobraćaja i javne rasvjete (sektor industrije je izborni). Svi segmenti SEAP-a treba da budu u skladu sa institucionalnim i zakonskim okvirom na razini EU, nacionalnom i lokalnom razini i da obuhvataju period do 2020. godine.

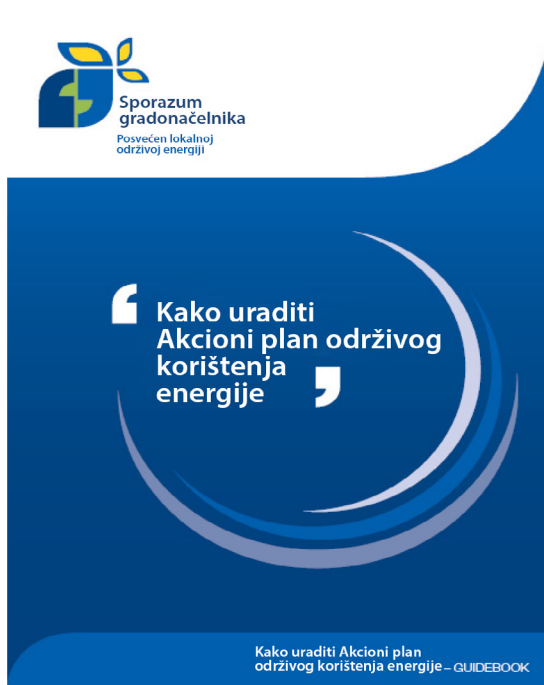
Tijekom realiziranja SEAP-a gradovi treba da dostave Europskoj komisiji izvještaje o realiziranju i napretku u ostvarivanju predviđenih ciljeva. U tu svrhu je urađen poseban model izvještaja.

SLIKA 6: Šema realiziranja SEAP-a

Kako uraditi Akcioni plan za održivu uporabu energije (SEAP) općine?

Europska komisija je uradila Priručnik **Kako uraditi Akcioni plan za održivu uporabu energije** kako bi pomogla gradskoj/općinskoj administraciji u njegovoj izradi i realiziranju, kao i da bi uporedila rezultate ostvarene u raznim gradovima/općinama potpisnicima Sporazuma gradonačelnika.

SLIKA 7: Priručnik EK za izradu SEAP

5 najznačajnijih aktivnosti u izradi SEAP-a u skladu sa metodologijom EK

1. *Uspostavljanje gradske/općinske strukture za izradu SEAP-a;*
2. *Određivanje referentne godine* - Prijedlog Europske komisije je da treba odrediti 1990. godinu za referentnu godinu, ako grad ima dovoljno podataka o potrošnji energije i povezanim emisijama. U slučaju da grad nema potrebne podatke za 1990. godinu, preporuka je da se odabere najranija referentna godina za koju postoje neophodni podaci;
3. *Analiza potrošnje energije u sektoru građevinarstva, saobraćaja i javne rasvjete;*
4. *Izrada referentnog inventara emisije CO₂;*
5. *Utvrđivanje mjera energetske učinkovitosti za smanjenje emisije CO₂ do 2020. godine za više od 20%.*

Sektori i podsektori analizirane potrošnje energije u općini

ZGRADE

- Zgrade u vlasništvu grada/općine
- Privredni i uslužni objekti
- Stambeni objekti - domaćinstva

SAOBRAĆAJ

- Vozila u vlasništvu grada
- Javni prevoz na području grada
- Privatna i komercijalna vozila

JAVNA RASVJETA

- Mreža električne javne rasvjete
- Mreža gasne javne rasvjete

Prikupljanje podataka za sektor građevinarstva

- Broj i karakteristike objekata
- Potrošnja energije
- Potrošnja toplotne energije iz centralnog sustava grijanja
- Potrošnja toplotne energije iz posebnog daljinskog grijanja
- Potrošnja ostalih energenata za grijanje (plin, lož ulje, ogrijevno drvo, itd.)

Potrebni podaci za analiziranje potrošnje energije u sektoru saobraćaja

- Struktura voznog parka u vlasništvu grada prema gorivu koje koristi
- Struktura i karakteristike javnog saobraćaja u gradu
- Broj i struktura registrovanih privatnih i kombinovanih vozila
- Potrošnja različitih vrsta goriva voznog parka u vlasništvu grada
- Distribucija i potrošnja raznih vrsta goriva za autobuski prevoz u gradu

Pređena kilometraža i odgovarajuća potrošnja raznih vrsta goriva su procijenjeni na osnovu broja i strukture registrovanih privatnih i kombinovanih vozila.

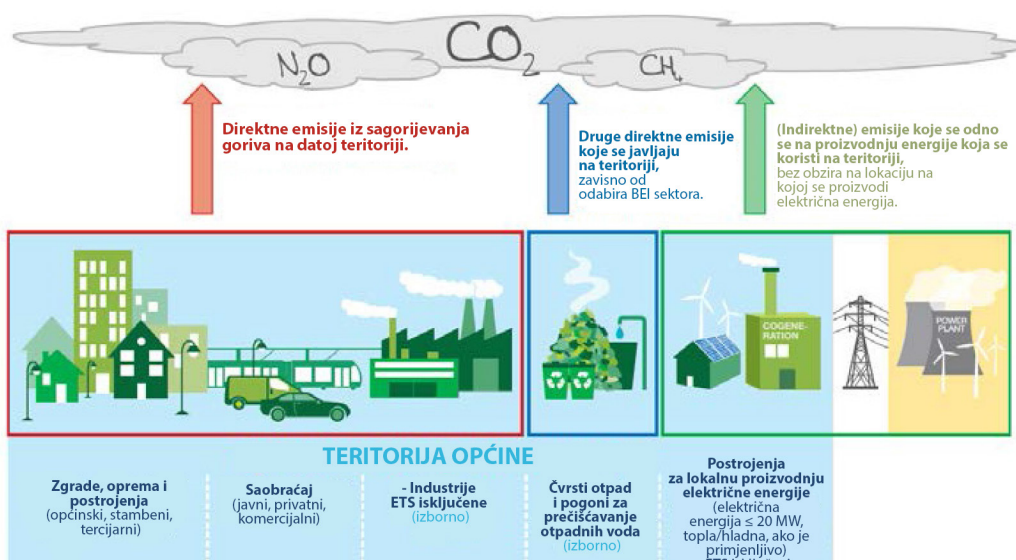
Potrebni podaci za analizu potrošnje energije za javnu rasvjetu

- Struktura i karakteristike mreže javne rasvjete (broj svjetiljki, vrsta i karakteristike, udaljenost između stubova rasvjete, itd.);
- Potrošnja električne energije;
- Potrošnja plina kroz plinske svjetiljke.

Što se tiče uspješne analize potrošnje energije u raznim sektorima i podsektorima, preduvjet su kvalitetni podaci, a njeni rezultati predstavljaju ulazne podatke za izradu Referentnog inventara emisije CO₂ (BEI).

Sistematsko prikupljanje i obrada prikupljenih podataka je jedna od najvažnijih aktivnosti u izradi SEAP-a!

Sljedeća značajna aktivnost u izradi SEAP-a je izrada Referentnog inventara emisije CO₂ u skladu sa protokolom IPCC. Protokol IPCC za utvrđivanje emisije zagađujućih materija u atmosferu je zvanični protokol Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC), kao izvršnog tijela Programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu (UNEP) i Svjetske meteorološke organizacije (SMO) u provođenju Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama (UNFCCC).

SLIKA 8: Referentni inventar emisije CO₂ (BEI)

Mjere energetske učinkovitosti i obnovljivi izvori energije su identifikovani na osnovu rezultata analize energije i Referentnog inventara emisije CO₂ sa ciljem smanjivanja emisije CO₂ u građevinskom sektoru, sektoru saobraćaja i javne rasvjete za više od 20% do 2020. godine.

Mjere energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u građevinskom sektoru

- Edukacija i promjena ponašanja uposlenih/korisnika objekata
- Zamjena uređaja za rasvjetu
- Toplotna izolacija spoljašnjeg omotača i krova
- Ugradnja toplotnih pumpi
- Ugradnja fotonaponskih sustava
- Zamjena bojlera na lož ulje bojlerima na pelete/prirodni plin
- Ugradnja termostatičkih ventila
- Ugradnja solarnih sustava za zagrijavanje vode u kućanstvima
- Uvođenje subvencija za provođenje mjera energetske učinkovitosti i uporabe obnovljivih izvora energije u stambenom i komercijalno-uslužnom podsektoru

Mjere energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u sektoru saobraćaja

- Uvođenje zelenog kriterijuma za javnu nabavku svih vozila u vlasništvu grada
- Uvođenje zelenog kriterijuma za javnu nabavku vozila za javni saobraćaj
- Mjere i aktivnosti koje se odnose na promociju, informiranje i educiranje
- Uvođenje sistematskog upravljanja energijom u vozilima (optimizacija trasa i vremena vožnje, uporaba GPS, itd.)
- Sustav zajedničke uporabe vozila

Mjere energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u sektoru javne rasvjete

- Zamjena postojećih uređaja za rasvjetu energetske učinkovitim i ekološki prihvatljivim uređajima za rasvjetu
- Uspostavljanje jedinstvenog registra javne rasvjete na GIS platformi
- Upravljanje uređajima za rasvjetu ugradnjom savremenih elektronskih prigušnica.

Prihvatanje i realizacija Akcionog plana za održivu uporabu energije

Prihvatanje Akcionog plana za održivu uporabu energije kao zvaničnog, provodljivog dokumenta predstavlja ključni elemenat za njegovo realiziranje i, na kraju, za ostvarivanje cilja smanjenja emisije CO₂ do 2020. godine. Iz tog razloga je važno da čelnici gradske uprave od samog početka aktivno učestvuju u procesu izrade, realiziranja i monitoringa SEAP-a u cilju izrade kompetentnog i primjenljivog dokumenta.

Nakon usvajanja SEAP-a od strane gradskog/općinskog vijeća ili od strane odgovarajućeg organa koje je nadležno za donošenje odluka, a koje čine izabrani predstavnici ili koje je formirano od izabranih predstavnika, Ured Sporazuma gradonačelnika se obaveštava o tome. Na

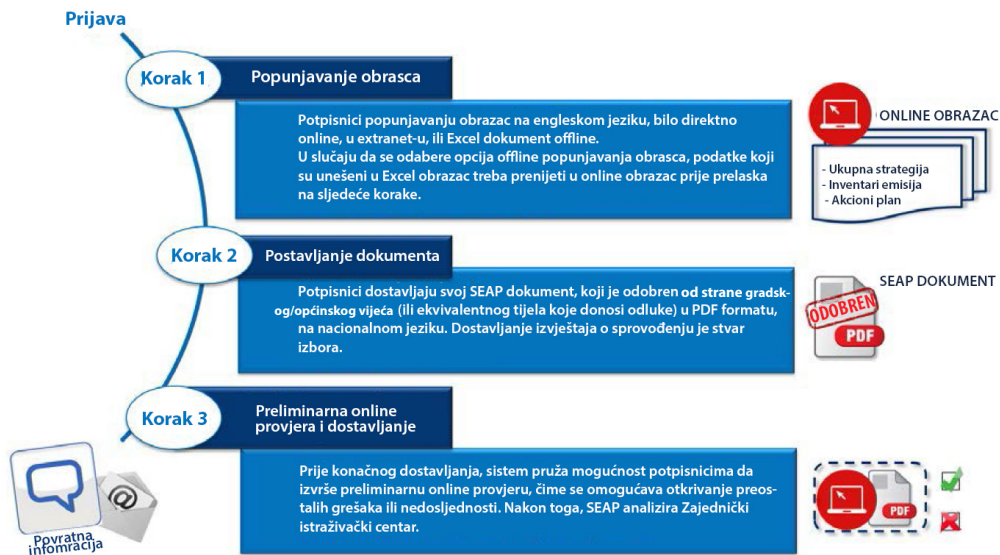
onovu ove informacije, Ured Sporazuma gradonačelnika omogućava pristup informacijskom sustavu za unos podataka pomoću jedinstvenog korisničkog naloga i lozinke. S obzirom na to da je SEAP sveobuhvatni dokument čija evaluacija zahtijeva dosta vremena, nije potrebno da se u cjelosti dostavlja Uredu Sporazuma gradonačelnika. Neophodno je ispuniti obrazac SEAP-a koji će Europska komisija ocijeniti i poslati odgovornom licu iz grada/općine zvanično mišljenje i moguće sugestije za poboljšanje SEAP-a.

Provođenje mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, koje će obezbijediti ostvarivanje cilja smanjenja emisije CO₂ za više od 20% do 2020. godine, najsloženija je faza procesa izrade, realiziranja i monitoringa SEAP-a, koja zahtijeva organizacionu strukturu, dosta vremena, kao i određena financijska sredstva.

Monitoring i izvještavanje o realizaciji SEAP-a

Faza realiziranja, monitoringa i kontrole SEAP-a treba da se provede istovremeno na nekoliko razina:

- praćenje dinamike provođenja konkretnih mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije,
- praćenje učinka mjera i projekata SEAP-a,
- praćenje i kontrola ciljeva uštede energije za svaku mjeru iz SEAP-a,
- praćenje i kontrola smanjenja emisije CO₂ koja je ostvarena kroz svaku mjeru iz SEAP-a.

SLIKA 9: Prikaz procesa izvještavanja o SEAP u skladu sa Smjernicama za izvještavanje o Akcionom planu za održivu energiju i monitoring

TABELA 1: Sadržaj modela za SEAP i monitoring

PROCES IZVJEŠTAVANJA: sadržaj modela za SEAP imonitoring		
	SEAP	Monitoring
Dio I: Ukupna strategija	Posvećen je cilju smanjenja ukupne emisije CO ₂ , viziji, raspoređivanju djelatnika i financijskih kapaciteta i drugim organizacionim aspektima.	Posvećen je svakoj izmjeni ukupne strategije, kao i ažuriranim podacima o raspoređivanju djelatnika i financijskih kapaciteta.
Dio II: Inventari emisije	Posvećen je količini krajnje potrošnje energije i povezanoj emisiji CO ₂ po nosiocu energije i po sektoru u referentnoj godini.	Posvećen je količini krajnje potrošene energije i povezane emisije CO ₂ po nosiocu energije i po sektoru u godini monitoringa - glavni cilj je praćenje razvoja emisije CO ₂ tijekom vremena.
Dio III: Akcioni plan za održivo korištenje energije	Posvećen je listi ključnih aktivnosti za provođenje ukupne strategije, zajedno sa vremenskim okvirima, dodijeljenim odgovornostima i opredijeljenim budžetom.	Posvećen je praćenju statusa realiziranja ključnih aktivnosti.

U skladu sa Smjernicama, model monitoringa treba dostavljati na engleskom jeziku svake dvije godine nakon datuma dostavljanja SEAP-a. Druga opcija je da grad može odlučiti da postavi izvještaj o realiziranju na internet stranicu. Imajući u vidu da izvještavanje svake dvije godine može izvršiti preveliki pritisak na ljudske ili financijske resurse, grad može odlučiti da uradi inventar emisije svake četiri godine, umjesto svake dvije godine. Dakle, grad bi usvojio pristup izvještavanja o aktivnostima svake dvije godine, tj. dostavio obrazac za monitoring koji ne sadrži inventar emisije (Dio II) i fokusiran je na status realiziranja aktivnosti grada (Dio III). Međutim, svake četiri godine grad mora izvršiti kompletno izvještavanje, tj. dostaviti obrazac za monitoring koji uključuje sva tri dijela u skladu sa niže navedenom tabelom.

TABELA 2: Dva pristupa izvještavanja o praćenju realiziranja SEAP

Opis dva pristupa izvještavanju o praćenju realizacije SEAP			
Pristup	Kada?	Dio	Šta?
Izvještavanje o aktivnosti	Najmanje svake dvije godine	Dio I: Ukupna strategija	Jasno definira svaku promjenu u ukupnoj strategiji i daje ažurirane podatke o raspodjeli djelatnika i financijskih kapaciteta.
		Dio III: Akcioni plan za održivu uporabu energije	Navodi status realiziranja vaših aktivnosti i njihov efekt.
Puno izvještavanje	Najmanje svake četiri godine	Dio I: Ukupna strategija	Jasno definira svaku promjenu u ukupnoj strategiji i daje ažurirane podatke o raspodjeli djelatnika i financijskih kapaciteta.
		Dio II: Inventari emisije	Omogućava praćenje inventara emisija.
		Dio III: Akcioni plan za održivu uporabu energije	Navodi status realiziranja vaših aktivnosti i njihov efekt.

ORGANIZACIONA STRUKTURA SPORAZUMA GRADONAČELNIKA U GRADU/OPĆINI

Najznačajniji preduvjet za uspješno provođenje procesa izrade, realiziranja i praćenja SEAP-a (u daljem tekstu: "proces") je razvoj učinkovite organizacione strukture u kojoj će od samog početka biti poznato ko, šta, kako i u kojem vremenskom roku treba uraditi nešto. Izuzetno je važno da se na samom početku formiraju radna i savjetodavna tijela i da se jasno definiraju zadaci.

Prvi korak u razvoju organizacione strukture je imenovanje koordinatora. Koordinator procesa je ključna osoba u procesu, koja od samog početka donosi sve važne odluke i na čiji prijedlog se osnivaju sva radna i savjetodavna tijela koja su neophodna za realiziranje prethodno opisanih onovnih koraka u procesu.

Savjetodavna i radna tijela koja treba imenovati u odnosu na korake u provođenju procesa su:

- Savjet za energetiku,
- Radna grupa za realizaciju SEAP-a.

Savjet za energetiku je savjetodavno tijelo koje se mora formirati u fazi pokretanja procesa. U cilju uspješne komunikacije i praćenja procesa, predlog je da koordinator procesa takođe ima ulogu predsjednika Savjeta za energetiku.

Savjet za energetiku treba da čine predstavnici općinske administracije, savezi lokalnih samouprava, najznačajnijih zainteresiranih strana u procesu i istaknuti eksperti/ekspertice za energetiku sa velikim iskustvom u oblasti planiranja energije, građevinarstva, prostornog planiranja i saobraćajne i komunalne infrastrukture.

Učešće mnogih interesnih grupa - zainteresiranih strana - je od izuzetnog značaja, a to zahtijeva učinkovitu strategiju komunikacije. Neophodno je da se identificiraju sve zainteresovane strane čiji su interesi na bilo koji način povezani sa SEAP-om, čije aktivnosti na bilo koji način utiču na SEAP i čije je vlasništvo, pristup informacijama, resursima, ekspertizi, itd. potrebno za uspješan razvitak i realizaciju SEAP-a.

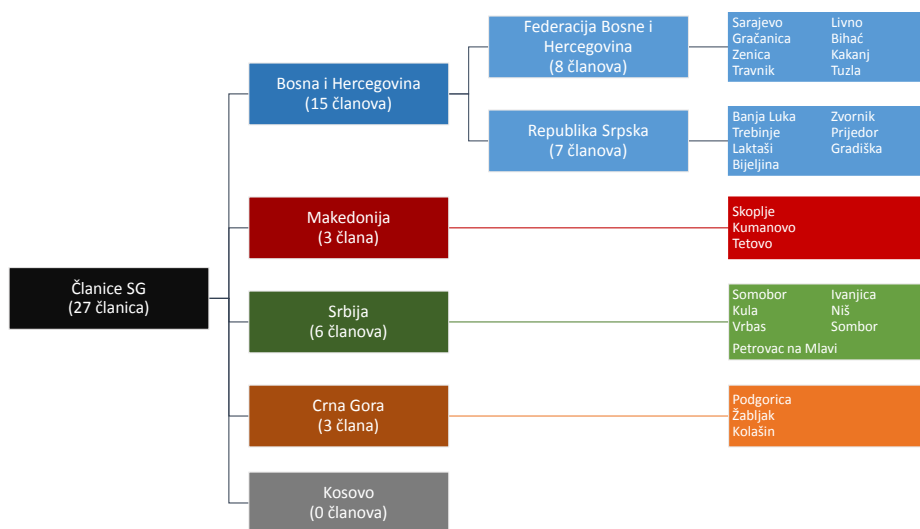
Ključne zainteresovane strane za uspješnu realizaciju SEAP-a

- Uredi/odjeljenja grada/općine
- Lokalne samouprave (lokalni odbori)
- Obrtnivi/privredne i obrtne komore
- Poduzetnici / Privredna komora /Gospodarska komora (Unija poslodavaca)
- Agencije za energetiku
- Savezi lokalnih samouprava
- Obrazovne i naučne institucije
- Industrijski sektor
- NVO i udruženja potrošača

Iako je Europska komisija dala približne smjernice u vezi sa napretkom realiziranja, na gradskoj/općinskoj upravi je da se u najvećoj mogućoj mjeri prilagodi konkretnoj situaciji u gradu/općini, u skladu sa lokalnim specifičnostima.

ULOGA SAVEZA LOKALNIH SAMOUPRAVA U SPORAZUMU GRADONAČELNIKA

Status SG u zemljama Jugoistočne Europe

SLIKA 10: Članovi SG u zemljama Jugoistočne Europe

Opća uloga saveza lokalnih samouprava u Sporazumu gradonačelnika je pružanje podrške općinama u vezi sa:

- pristupanjem Sporazumu gradonačelnika,
- nalaženjem visokokvalitetnih autora/autorica SEAP-a ili pružanjem podrške općinama da samostalno urade SEAP,
- uspostavljanjem organizacione strukture Sporazuma gradonačelnika u gradu/općini,
- izgradnjom energetski učinkovite općine,
- provođenjem mjera energetske učinkovitosti, projekata i programa u javnim objektima koji su u vlasništvu općine ili ih je općina uzela u zakup,
- provođenjem mjera energetske učinkovitosti, projekata i programa koji za cilj imaju povećanje energetske i ekološke učinkovitosti u sektoru javnog saobraćaja u gradu,
- provođenjem mjera energetske učinkovitosti, projekata i programa u sektoru javne rasvjete u gradu,
- planiranjem razvitka gradova na načelu energetske-ekološke održivosti,

- provođenjem kontinuiranih aktivnosti i kampanja u cilju podizanja svijesti građana o neophodnosti uštede energije na svim poljima života i rada,
- pružanjem podrške programima i inicijativama raznih fizičkih i pravnih lica, koji za cilj imaju uporabu izvora obnovljive energije i provođenje mjera energetske učinkovitosti,
- promovisanjem lokalne proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

Dalje, veoma važna uloga saveza lokalnih samouprava je pružanje podrške općinama u ispunjavanju konkretnih obveza potpisnika Sporazuma gradonačelnika:

- izrada Referentnog inventara emisije kao onove za izradu Akcionog plana za održivu uporabu energije,
- izrada i realiziranje SEAP-a,
- kontrola i praćenje realiziranja SEAP-a,
- dostavljanje izvještaja o realiziranju SEAP-a Europskoj komisiji svake dvije godine,
- usklađivanje strukture gradske uprave u cilju obezbjeđivanja neophodnog ekspertskog potencijala za realiziranje SEAP-a,
- redovno informiranje lokalnih medija o rezultatima realiziranja SEAP-a,
- informiranje građana o mogućnostima i prednostima djelotvorne uporabe energije,
- organiziranje energetske dane i dana Sporazuma gradonačelnika u suradnji sa Europskom komisijom i zainteresiranim stranama,
- učešće i doprinos konferencijama na temu Sporazuma gradonačelnika i drugim događajima,
- razmjena iskustava i znanja sa drugim gradovima i općinama.

Savez lokalnih samouprava kao pristalica Sporazuma gradonačelnika

Strukture za podršku Sporazuma gradonačelnika su organizacije koje pružaju onovnu podršku potpisnicima Sporazuma gradonačelnika i ključni su saveznici Ureda Sporazuma gradonačelnika. Oni predstavljaju značajnu sponu sa lokalnim i regionalnim upravama i obezbjeđuju dostupnost ove inicijative malim lokalnim upravama. Zvanična procedura da biste postali struktura za podršku Sporazumu gradonačelnika je veoma jednostavna – samo pošaljite zahtjev Uredu Sporazuma gradonačelnika sa opisom posla i vrlo brzo ćete dobiti pozitivan odgovor!

Vrste struktura koje podržavaju SG

- **Tijela javne uprave** – nacionalni i regionalni javni organi, okruzi, regioni, aglomeracije, mentorski gradovi koji nude mogućnost pružanja strateškog liderstva, financijske i tehničke podrške gradovima koji imaju političku volju da potpišu Sporazum, ali nemaju vještine i/ili sredstva za pripremu i razvoj Akcionog plana za održivu uporabu energije.
- **Mreže lokalnih i regionalnih organa** koje su posvećene ostvarivanju uticaja na realiziranje Sporazuma kroz promociju inicijativa, međusobno povezivanje i razmjenu korisnih iskustava među članovima, kao i utvrđivanju zajedničkih interesa u relevantnim grupama i organizacijama.

Pristalice Sporazuma gradonačelnika u zemljama Jugoistočne Europe:

- Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine,
- Savez općina i gradova Republike Srpske,
- Zajednica jedinica lokalne samouprave Republike Makedonije – ZELS,
- Mreža asocijacija i lokalnih vlasti Jugoistočne Europe – NALAS,
- Stalna konferencija gradova i općina - nacionalna asocijacija lokalnih vlasti u Srbiji.

Savezi lokalnih samouprava kao pristalice Sporazuma gradonačelnika, koje imaju ekspertsko znanje o regulatornom, zakonskom i financijskom okviru u kojem općine rade, idealno su postavljene za pružanje namjenskih savjeta potpisnicima i za identificiranje sinergija sa postojećim inicijativama. Oni su takođe presudni partneri Ureda Sporazuma gradonačelnika, naročito imajući u vidu njihovu sposobnost da prilagode ciljeve i poruke Sporazuma na način koji odgovara realnom stanju na terenu.

Preporuka je da sve savezi lokalnih samouprava u zemljama Jugoistočne Europe postanu pristalice Sporazumu gradonačelnika jer će im taj status dati mogućnosti da na najučinkovitiji način pruže podršku svojim općinama u njihovom energetske održivom razvitku.

